

Практичні аспекти скарги щодо дискримінації, критеріїв доказів та обов'язку доведення

Тематичний семінар, присвячений
провадженням до їхньої подачі до ЄСПЛ,
критеріям прийнятності та Статтям 8 і 14 ЄКПЛ
22 травня 2015р., м. Полтава, Україна

1. Перелік основних питань для застосування Статті 14 ЄКПЛ

- Чи було відмінне/несприятливе ставлення?
- Чи є відповідно до Конвенції захищена ознака?
- Який у вас зразок для порівняння?
- Чи було будь-яке об'єктивне та розумне виправдання несприятливому ставленню?

2. Складові розгляду справ про недопустимість дискримінації.

- 2.1. Структура скарги:
Наявність достатніх доказів для порушення справи про несприятливе поводження;
Зразок для порівняння;
Викладення намірів (за бажанням)
- 2.2. Обов'язок доведення.
- 2.3. Критерії доказу.
- 2.4. Виправдання несприятливого поводження
- 2.5. Засіб правового захисту та відшкодування

2.1. Доведення наявності *достатніх доказів* дискримінації та зразок для порівняння

- Відсутність прямих доказів дискримінації
- Статистика у якості доказу (Д.Х. та інші проти Чеської Республіки)
- Підхід ЄКПЛ до питання доказів – менш формалістичний, ніж національних судів
- Один чи більше зразків для порівняння (*Х та інші проти Австрії, 2013р.*)

2.2. Обов'язок доведення

- Обов'язок доведення переходить на відповідача, якщо заявник здатен продемонструвати ефективні докази того, що несприятливе поводження мало місце за захищеними ознаками.
- Перенесення тягаря доказування “по суті, пов'язане зі специфікою фактів, характером зроблених заяв та правом Конвенції, що розглядається”.
- Рішення щодо перенесення тягаря доказування приймається індивідуально у кожній справі.

2.3. Критерії доказу (Начова проти Болгарії, №№ 43577/98, 6 липня 2005р.)

Критерій “більшої вірогідності” проти критерію “безсумнівності”

“Оцінюючи докази, Суд прийняв критерій доказу “безсумнівність”. Проте, його метою аж ніяк не було запозичити підхід державних правових систем, які використовують даний критерій. Його метою є не винесення рішень щодо кримінальної чи цивільно-правової відповідальності, а щодо порушень Державами, що домовляються, обов'язків Конвенції ....”

Начова проти Болгарії, пар. 147

2.4. Виправдання несприятливого

ПОВОДЖЕННЯ.

- Об'єктивне виправдання та пропорційне співвідношення як засіб захисту.

Існування такого [об'єктивного та розумного] виправдання оцінюється у взаємозв'язку з метою та наслідками заходу, що розглядається, при врахуванні принципів, які зазвичай превалюють у демократичному суспільстві. Різниця у ставленні при виконанні викладеного у Конвенції права повинна переслідувати не лише законну мету: Стаття 14...також порушується за наявності явного встановлення відсутності розумного пропорційного співвідношення між запровадженими заходами та поставленою метою.

Справа про Бельгійське мовне питання, пар. 1 (В) (10)

- Звичайне виправдання: вимоги щодо охорони та безпеки, стверджувальні заходи (цитування тощо)

2.5. Ефективні заходи та відшкодування

- Кримінальна відповідальність.
- Грошове відшкодування.
- [Комісія ООН з прав людини, зауваження загального порядку № 31, параграф 16](#): “Без забезпечення відшкодування особам, визнані за Пактом права яких було порушено, обов'язок забезпечити ефективний засіб судового захисту, що займає центральне місце у забезпеченні ефективності пункту 3 статті 2, залишається невиконаним. Окрім явної вимоги відшкодування у Статтях 9, параграф 5, та 14, параграф 6, Комітет вважає, що **Пакт загалом передбачає зобов'язання виплати належної компенсації**. Комітет відмічає, що у випадках, коли це є доречним, відшкодування може бути у формі реституції, реабілітації та таких заходів сатисфакції, як публічне вибачення, публічні церемонії, гарантії неповторення та відповідні зміни у законодавстві та практиці, а також притягнення до судової відповідальності осіб, які порушили права людини”.
- Повернення до початкового стану (*Restitutio in integrum*).